

ACADEMIC SERVICES ON SUPPLEMENTARY OCCUPATIONS FOR INCOME GENERATION: A CASE STUDY OF SONG PHI NONG COMMUNITY, KAENG KRACHAN DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

Nuttanan SOONJANDA¹

¹ Faculty of Science and Technology, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand;

nuttanan.soo@mail.pbru.ac.th (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 3 February 2025

Revised: 24 February 2025

Published: 4 March 2025

ABSTRACT

This research aims to study community engagement, vocational training programs, and the increase in supplementary income among the residents of Song Phi Nong Subdistrict, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province. The findings indicate the following: 1) Community Issues and Needs; The study identifies key community challenges, including low income, health concerns, and educational limitations. There is a demand for supplementary occupations during periods when primary jobs are unavailable, as well as a need for support in developing and enhancing product processing. 2) Implementation of Vocational Training Programs; The training program includes a 150-hour Thai massage course with 16 participants, of whom 68.75% are female, with an average age of 37.81 years. Among them, 81.25% are married, and 31.25% work as wage laborers. The training incorporates lectures, demonstrations, hands-on practice, recreational activities, worksheets, and assessments over 25 days. Additionally, a fish processing enterprise group, consisting of 29 members, is established to produce three processed products from *Pla Kamang*: fried fish cakes, minced fish, and fermented fish. 3) Increase in Income from Supplementary Occupations; The study reveals that before participating in the program, the average monthly income of participants is 11,562.5 THB. After engaging in the vocational activities, all participants experience an increase in earnings, with their new average monthly income reaching 18,824 THB.

Keywords: Academic Services, Supplementary Occupations, Income

CITATION INFORMATION: Soonjanda, N. (2025). Academic Services on Supplementary Occupations for Income Generation: A Case Study of Song Phi Nong Community, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(3), 4

การบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้: กรณีศึกษาชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา¹

1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; nuttanan.soo@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการลงประชาคมพื้นที่ การจัดอบรมกิจกรรมสร้างอาชีพเสริม และรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริมของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาและความต้องการของชุมชน พบปัญหาเศรษฐกิจรายได้น้อย ปัญหาสุขภาพและการศึกษา มีความต้องการอาชีพเสริมในช่วงที่ไม่สามารถทำอาชีพหลักได้ และต้องการสนับสนุนและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2) ผลการจัดอบรมกิจกรรมประกอบด้วย หลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ร้อยละ 68.75 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยเท่ากับ 37.81 ปี ร้อยละ 81.25 มีสถานภาพสมรส และ ร้อยละ 31.25 ประกอบอาชีพรับจ้าง การจัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง โดยใช้การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติ การนันทนาการ ใบบาง และการสอบ เป็นระยะเวลา 25 วัน กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากะมัง พบว่า กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำมีสมาชิกจำนวน 29 คน ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากปลากะมัง มี 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาทอดมัน ปลาบด และปลาต้ม 3) ผลของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริมของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีรายได้จากการประกอบอาชีพเดิมเฉลี่ย เท่ากับ 11,562.5 บาทต่อเดือน ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพบว่าทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้น และรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 18,824 บาทต่อเดือน

คำสำคัญ: การบริการวิชาการ, อาชีพเสริม, รายได้

ข้อมูลการอ้างอิง: ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา. (2568). การบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้: กรณีศึกษาชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(3), 4

บทนำ

ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ที่มีประวัติความเป็นมาที่หลากหลายและมีภูมิประเทศที่แตกต่างกัน โดยค้นพบประวัติในพื้นที่ กล่าวคือ ชาวกะเหรี่ยงตำบลสองพี่น้องเดิมอยู่ในเขตชายแดนพม่า ได้มาตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านทำมาหากินในบริเวณนี้ ต่อมาชาวกะเหรี่ยงได้ทำสงครามรบกับพม่า โดยในหมู่บ้านมีพี่น้องอยู่สองคนเป็นทหารฝีมือดี และเป็นผู้นำในการรบ แต่เนื่องด้วยการรบมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก และชาวบ้านได้นำศพคนกะเหรี่ยงเหล่านั้นมาเผาในทุ่งกลางหมู่บ้านคนจึงเรียกทุ่งนั้นว่า "ทุ่งเผาผี" จนถึงปัจจุบัน หลังจากสู้รบกับพม่าแล้ว ผู้นำทั้งสองพี่น้องได้นำกำลังพลที่เหลือกลับมาตั้งหมู่บ้านที่ตั้งของตน และเอาดาบที่สู้รบกันนั้นมาล้างบริเวณทำน้ำของแม่น้ำเพชรบุรี กลางหมู่บ้าน และเรียกสถานที่นี้ว่า "วังล้างดาบ" จากเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ ชนรุ่นหลังได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า "บ้านสองพี่น้อง" เพื่อให้เกียรติและรำลึกถึงทหารทั้งสองพี่น้อง ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของเขา และต่อสู้เพื่อแผ่นดินที่พวกเขาอยู่ (องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง, 2555)

ชาวกะเหรี่ยงใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับคนต่างถิ่น มีขนบธรรมเนียมและประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา เช่น ประเพณีกินข้าวห่อกะเหรี่ยง ในช่วงเดือน 9 ก่อนเข้าพรรษา, ประเพณีเวียนศาลา และยกฉัตร 9 ชั้น ในทุกๆ เดือน 12 ของทุกปี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ บ้านเรือนทำด้วยไม้ สองชั้น ใต้ถุนสูง ชั้นบนไม่สูงมากนัก ประมาณ 2 เมตร ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเครื่องมือเครื่องใช้ทำมาจากไม้และไม้ไผ่สาน เช่น เกรหรือกระดั่ง อีจู้ อีตัง เครื่องปั่นฝ้าย เปือ กระโทกไก่อ เป็นต้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แต่เดิมทอผ้าสวมใส่เอง รูปทรงเรียบง่าย ถักทอลดทอนบ่งบอกลักษณะความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยงเอง เดิมนั้นไม่มีแล้ว เหลือผู้ที่ทอผ้ากะเหรี่ยงเพียงคนเดียว และยังไม่เหลือสืบทอด (องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง, 2555)

ตำบลสองพี่น้อง เป็นตำบลหนึ่งใน 6 ตำบล ของอำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วย ตำบลสองพี่น้อง ตำบลกำแพงกระเจาน ตำบลวังจันทร์ ตำบลพสุสวรรค์ ตำบลป่าเต็ง และตำบลห้วยแม่เพรียง องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกำแพงกระเจานทางทิศเหนือ ประมาณ 8 กิโลเมตร ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลกำแพงกระเจาน อำเภอกำแพงกระเจาน ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอกำแพงกระเจาน ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลกำแพงกระเจาน และตำบลลัดหลวง อำเภอยาง่าง ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอกำแพงกระเจาน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีแม่น้ำเพชรไหลผ่าน บางส่วนติดอ่างเก็บน้ำเขื่อนกำแพงกระเจาน ประชาชนในตำบลสองพี่น้องส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการเลี้ยงสัตว์ เช่น การทำไร่มะนาว ไร่สับปะรด ไร่ทุเรียน และการปลูกพืชผักสวนครัว ด้านการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค สุกร ด้านการค้าขายและอาชีพรับจ้าง สภาพทั่วไปของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ติดกับแม่น้ำเพชรบุรี ประมาณ 5,000 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีโครงการพระราชดำริปลูกป่า ประมาณ 4,000 ไร่ ที่อยู่อาศัย 200 ไร่ พื้นที่การเกษตร 600 ไร่ ป่าชุมชน 54 ไร่ ปลูกป่าทดแทน 150 ไร่ มีดินที่อุดมสมบูรณ์ ปลูกพืช ได้เกือบทุกชนิด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ พืชที่ปลูกส่วนใหญ่คือ มะนาว ชมพู่ กล้วยชนิดต่างๆ เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม กล้วยไข่ และพืชผัก ผลไม้อื่นๆ และประกอบอาชีพรับจ้าง ทำการเกษตร รวมถึงหาของป่าขาย เช่น ผักหวานเห็ดโคน และปลาตามแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกำแพงกระเจาน, 2565)

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ในภูมิภาคตะวันตก มีพันธกิจในการดำเนินการ ได้แก่ ด้านวิชาการ ก้าววิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น จ.เพชรบุรี และ จ.ประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริการวิชาการ มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการตามแผนอย่าง เป็นระบบและมีมาตรฐานการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน เช่นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านเทคโนโลยี และให้เกิดความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสังคม (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2567)

จากการลงพื้นที่สำรวจครัวเรือน และสัมภาษณ์ประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยในตำบลสองพี่น้อง ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และไม่มีรายได้เสริมทางอื่น ทำให้รายได้ไม่

เพียงพอกับรายจ่ายของครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำการเกษตร ไม่มีต้นทุนในการซื้อฟ่อนพันธุ์แม่พันธุ์ในการเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ หรือการทำปศุสัตว์ การได้รับภัยแล้งจากการทำเกษตรกรรม ทำให้ได้รับผลผลิตน้อยและขาดทุน และรายได้รายวัน เพียงวันละ 300 บาท ซึ่งรายได้ดังกล่าวไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครัวเรือน อีกทั้งพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ทำงานหาเงินเลี้ยงดูครอบครัว หรือเป็นเสาหลักเพียงคนเดียว นอกจากนี้ยังพบกลุ่มประชาชนผู้สูงอายุ ตั้งแต่ อายุ 60-80 ปี ที่ไม่มีอาชีพ และว่างงาน

ผู้วิจัยมองเห็นถึงปัญหาและขีดจำกัดของชุมชนในการสร้างรายได้เพิ่มในครัวเรือน โดยสาเหตุของความยากจนที่พบสำหรับประชาชนในตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่สาเหตุมาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่ำ เนื่องจากการขาดโอกาสในการศึกษาและพัฒนา ทักษะต่างๆ การขาดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การมีปัญหาด้านสุขภาพ การมีภาระในการเลี้ยงดูครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ การมีทรัพย์สินและที่ดินในการทำกินน้อย เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ล้วนเป็นสาเหตุภายในบุคคลที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนจน หรือมีรายได้น้อย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการลงประชาคมพื้นที่ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาการจัดอบรมการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง สร้างอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากระมังของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษารายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริมของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดให้บริการทางวิชาการ หมายถึง การกำหนดรูปแบบ กิจกรรม การใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน การเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมสัมมนาวิชาการ งานวิจัย การบูรณาการในการเรียนการสอน และการวิจัยหรือวิธีการในการดำเนินงานที่มีผลต่อผู้รับบริการโดยตรง และทำให้เกิดความร่วมมือ ความเข้มแข็งในชุมชนที่จะดำเนินการต่อให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน ส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติ และต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการบริการวิชาการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (จิรพรรณ โพธิ์ทอง, 2562)

แนวปฏิบัติในการบริหารโครงการกิจกรรมการบริการวิชาการ ประกอบด้วย 1) การให้บริการวิชาการแก่ หน่วยงานและบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จะต้องผ่านกลไกการบริหาร และกระบวนการดำเนินงานของคณะวิชาหรือหน่วยงาน ซึ่งมีผู้รับผิดชอบในรูปคณะกรรมการบริหารที่เรียกว่า คณะกรรมการบริหารโครงการบริการวิชาการ และ 2) การพิจารณารับงาน ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้ 2.1) เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการที่คณะวิชา/หน่วยงานที่รับผิดชอบและอยู่ในวิสัยและความสามารถที่คณะวิชา/หน่วยงานจะดำเนินการให้บรรลุสำเร็จประโยชน์ได้ 2.2) เป็นงานที่มีอยู่ในแผนดำเนินการหรือมีความสอดคล้อง 2.3) เป็นงานที่ได้รับคำตอบแทน หรือคำบริการเพียงพอ กับค่าใช้จ่ายต่างๆ 2.4) การจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่ สังคม จะต้องจัดทำเป็นโครงการเสนอต่ออธิการบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และ 2.5) โครงการบริการวิชาการใดที่จัดทำต่อเนื่อง โดยมีอัตราจัดเก็บค่าบริการ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2557)

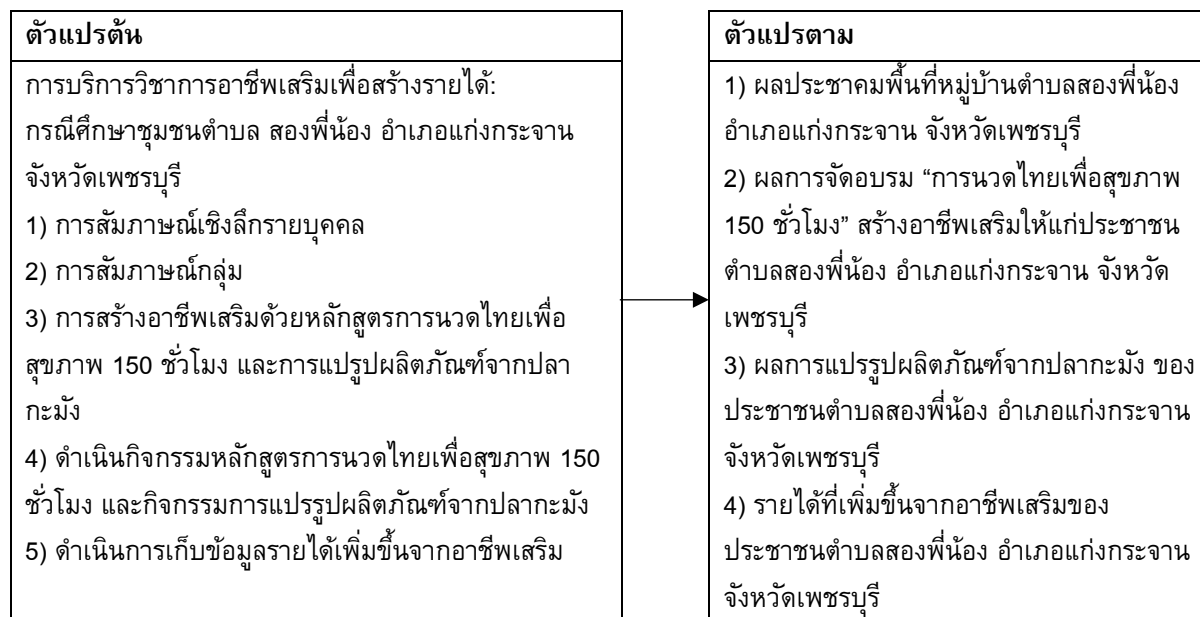
อาชีพในระบบของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) ข้อมูลอาชีพในระบบตามความสนใจ 2) ข้อมูลอาชีพในระบบตามมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ 3) ข้อมูลอาชีพตามบุคลิกภาพ และ 4) ข้อมูลอาชีพในระบบตามประเภทอุตสาหกรรม (กรมการจัดหางาน, 2562)

สมมติฐานการวิจัย

1) การบริการวิชาการอาชีพเสริมด้วยกิจกรรมการอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ในชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

2) การบริการวิชาการอาชีพเสริมด้วยกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากะมัง ในชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร คือ ประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 4,748 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง จังหวัดเพชรบุรี, 2564) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 คน หรือจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอกับข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วนอ้อมตัว การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากการแนะนำต่อๆ กันไปในพื้นที่ (Snowball) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ การลงประชาคมพื้นที่ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี และ 2) แบบบันทึกการเก็บรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริมของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง และ 2) เครื่องมือในกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากะมัง ของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ประกอบด้วย การหาข้อบกพร่องในด้านเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้สำนวนถ้อยคำเพื่อความเข้าใจของผู้ตอบ ลำดับความสำคัญก่อนหลัง ความซับซ้อนและความสอดคล้องต่อเนื่องของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) ได้เท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ทั้งความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และรูปแบบตามคำแนะนำและนำไปใช้ในการวิจัย การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล 2) การสัมภาษณ์กลุ่ม 3) การสร้างอาชีพเสริมด้วยหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากะมัง 4) ดำเนินกิจกรรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง และกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากะมัง และ 5) ดำเนินการเก็บข้อมูลรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ในการวิเคราะห์

เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลเอกสาร ตำรา ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล จะวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1) ผลประชาคมพื้นที่หมู่บ้านตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 83.33) มีสถานะทางสังคมส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 66.67) รองลงมาคือ กำนันตำบล และประธานกลุ่มวิสาหกิจ (ร้อยละ 8.33) ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชน พบว่า ประชาชนมีลูกก่อนวัยอันสมควร ประชาชนได้รับการศึกษาน้อย ประชาชนประกอบอาชีพรับจ้างตั้งแต่อายุน้อยและร่างกายใช้งานหนักมากกว่าวัยอันสมควร ทำให้ประชาชนมีสุขภาพไม่ค่อยดี เจ็บป่วยได้ง่าย และการประกอบอาชีพมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน มีการทำอาชีพที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ได้แก่ การประมง การเกษตร ขาดความรู้การแปรรูปสินค้าและบริการ มีความต้องการอาชีพเสริมในช่วงที่ไม่สามารถทำอาชีพหลักได้ และต้องการสนับสนุนและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และความรู้ด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อาชีพเสริมหรืออาชีพทางเลือก การบริหารจัดการด้านเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจ

2) ผลการจัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง สร้างอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 16 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.75) มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 31.25) อายุเฉลี่ยเท่ากับ 37.81 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส (ร้อยละ 81.25) และประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 31.25) รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 25.00) การจัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง โดยใช้การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติ การนันทนาการ ใบบาง และการสอบเป็นระยะเวลา 25 วัน ระหว่างวันที่ 4-28 มิถุนายน 2567 เวลา 08.00-17.00 น. ณ อาคารชมรมผู้สูงอายุตำบลสองพี่น้อง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลบ้านหนองปิ่นแตก อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

3) ผลการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากระมัง ของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ มีสมาชิกจำนวน 29 คน ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากปลากระมัง มี 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาทอดมัน ปลาบด และปลาต้ม ภายในกลุ่มวิสาหกิจมีการฝากหุ้นทุกเดือน เดือนละไม่ต่ำกว่า 100 บาท มีการปล่อยเงินกู้ สมาชิกต้องชำระตามจำนวนเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีการปันผลทุกปีให้กับสมาชิก รายได้จากกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำมีการดำเนินจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ โดยรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ 6 เดือน พบว่า รายได้จากการขายสินค้า (3 ผลิตภัณฑ์) จำนวน 113,668 บาท รายได้จากการส่งหุ้น จำนวน 31,800 บาท และรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ จำนวน 46,850 บาท ตามตารางที่ 1

4) ผลของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริมของประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีรายได้จากการประกอบอาชีพเต็มเฉลี่ย เท่ากับ 11,562.5 บาทต่อเดือน รายได้น้อยที่สุดเท่ากับ 9,000 บาทต่อเดือน และรายได้สูงสุดเท่ากับ 20,000 บาทต่อเดือน ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ พบว่าทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 18,824 บาทต่อเดือน รายได้น้อยที่สุดเท่ากับ 12,000 บาทต่อเดือน และรายได้สูงสุดเท่ากับ 40,900 บาทต่อเดือน ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลรายได้จากกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ

เดือนปี ที่เก็บข้อมูลรายได้ของกลุ่ม วิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ	รายได้จากการขายสินค้า (3 ผลิตภัณฑ์) หักต้นทุนเรียบร้อยแล้ว	รายได้จาก การส่งหุ้น	รายได้จาก ดอกเบี้ยเงินกู้
เดือนกรกฎาคม 2567	16,500	5,300	7,350
เดือนสิงหาคม 2567	18,350	5,300	7,500
เดือนกันยายน 2567	16,740	5,300	7,700
เดือนตุลาคม 2567	19,116	5,300	7,950
เดือนพฤศจิกายน 2567	18,623	5,300	8,150
เดือนธันวาคม 2567	24,339	5,300	8,400
รวมทั้งสิ้น	113,668	31,800	46,850

ตารางที่ 2 แสดงรายได้จากการประกอบอาชีพเดิม และรายได้รวมภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 6 เดือน

คนที่	รายได้จากการ ประกอบอาชีพ (เดิม) บาท	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 1	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 2	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 3	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 4	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 5	รายได้รวม จากการ ประกอบ อาชีพเสริม เดือนที่ 6
1	15,000	20,600	20,200	18,100	19,800	20,500	21,000
2	9,000	17,000	17,500	17,200	17,600	18,500	15,300
3	9,000	16,200	16,000	16,000	14,000	15,000	16,500
4	9,000	16,000	15,000	15,000	14,000	17,000	15,500
5	18,000	25,600	25,000	25,800	20,000	24,100	23,900
6	18,000	19,350	19,500	19,600	19,800	19,400	19,300
7	15,000	25,600	25,000	25,200	25,000	25,120	20,100
8	20,000	30,500	30,400	40,900	40,300	40,800	38,100
9	9,000	12,000	14,100	14,300	14,000	15,900	16,500
10	9,000	13,600	13,000	13,700	14,100	14,800	14,600
11	9,000	15,100	15,600	15,400	15,300	15,000	15,000
12	9,000	18,200	18,000	18,000	17,400	15,200	16,300
13	9,000	20,100	14,500	16,200	18,600	13,200	19,000
14	9,000	14,900	15,000	15,000	17,600	17,400	18,500
15	9,000	13,000	20,000	16,300	17,000	13,020	20,000
16	9,000	12,500	17,400	13,600	20,900	20,140	20,300

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้: กรณีศึกษาชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ ดังนี้

1) การบริการวิชาการอาชีพเสริมด้วยกิจกรรมการอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ในชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากตำบล

สองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีภูมิประเทศและภูมิศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีแม่น้ำเพชรไหลผ่าน บางส่วนติดอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักอาศัย และเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับการนวดไทยเพื่อสุขภาพทำให้เกิดการพัฒนาเป็นอาชีพเสริมและจัดให้มีการบริการกับกลุ่มนักท่องเที่ยว จนเกิดเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง และขึ้นทะเบียนกับกระทรวงสาธารณสุข เป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือและมีมาตรฐานตามวิชาชีพการนวดไทย จนทำให้ประชาชนทั่วไปในพื้นที่สนใจเข้ารับบริการการนวดไทยกับกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการประเมินผลลัพธ์และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนสำหรับงานบริการวิชาการแก่ชุมชน กรณีศึกษาโครงการสร้างองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมวิชาชีพแก่ชุมชน: การนวดเพื่อสุขภาพจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่าผลลัพธ์ทางสังคม ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้จากการประกอบอาชีพ รายได้จากการทำผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น ลูกประคบ เป็นต้น และลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ด้านสังคม คือ การมีสุขภาพที่ดีของชุมชนและคนในครอบครัว การมีวิชาชีพ และความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์ การพึ่งพาตนเอง การรวมกลุ่มของชุมชน ความสุขและความภูมิใจจากการทำงานเพื่อชุมชน และความอบอุ่นและความภูมิใจของครอบครัว ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ของโครงการฯ มีมูลค่าผลลัพธ์สุทธิจำนวน 8,317,302 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนจำนวน 2.7 เท่า หมายความว่า การลงทุนทุก 1 บาทของโครงการฯ สามารถสร้างประโยชน์ทางสังคม 2.7 บาท (ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์ และ ธรรมนูญ สะเทือนไพร, 2562)

2) การบริการวิชาการอาชีพเสริมด้วยกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากระมัง ในชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจ ชื่อว่า กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสัตว์น้ำ โดยมีโครงการและการบริหารจัดการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจ และเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลากระมัง จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาทอดมัน ปลาบด และปลาส้ม เป็นการเพิ่มชนิดของสินค้าและทำให้รายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการเพิ่มรายได้วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตเกษตรปลอดภัย โดยใช้การพัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าเกิดผลิตภัณฑ์แปรรูปด้านอาหารและเครื่องสำอาง ที่สามารถเพิ่มรายได้วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 10 ผลิตภัณฑ์ โดยสามารถประมาณรายได้เพิ่มจากผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ประมาณ 531,600 บาทต่อปี ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ ประมาณ 1,703.85 บาทต่อคนต่อปี (ชนะศึก นิซานนท์, ยุทธยา อยู่เย็น, จิราพร รอดพ่วง, สุชาดา คุ่มสลด และ ณปกร เจี้ยวเห้ง, 2565) ดังนั้นการรวมกลุ่มของชุมชนและการได้รับการบริการวิชาการเกี่ยวกับอาชีพเสริมทำให้เกิดการเพิ่มรายได้ของประชาชนในชุมชนได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชน ได้แก่ การร่วมมือของชุมชน การรวมกลุ่มและจัดตั้งตามกฎหมาย การสร้างระบบบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มสมาชิก การช่วยเหลือจากภาครัฐ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ส่วนข้อจำกัดของการศึกษาคครั้งนี้ กล่าวคือเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่จำเพาะในพื้นที่กรณีศึกษา และขนาดตัวอย่างจำนวนน้อย

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้: กรณีศึกษาชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) กิจกรรมการบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ ที่เกิดจากความต้องการของประชาชนในชุมชน มีการใช้ทรัพยากร ต้นทุนทางสังคม และเหมาะสมกับลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน สามารถเพิ่มรายได้แก่ประชาชนในชุมชนได้
- 2) การบริการวิชาการอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ จากองค์ความรู้ด้านการนวดไทย และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรในชุมชน สามารถสร้างเป็นอาชีพเสริมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ได้

3) การรวมกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพ จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ได้
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและทักษะอาชีพอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนมีทางเลือกในการสร้างรายได้ที่หลากหลาย เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรในท้องถิ่น การทำธุรกิจออนไลน์ หรือการฝึกอบรมทักษะการตลาดและการจัดการธุรกิจ
- 2) ควรมีการประเมินผลลัพธ์และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการฯ (Social Return on Investment (SROI))
- 3) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการวิจัยหรือเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การใช้เทคโนโลยีเพื่อเก็บข้อมูลทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems (GIS))

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2562). *การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย)*. สืบค้นจาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2019/20190826-tsco.pdf>.
- จิรพรรณ โพธิ์ทอง. (2562). การจัดบริการวิชาการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี*, 2(2), 5-11.
- ชนะศึก นิษานนท์, ยุทธา อยู่เย็น, จิราพร รอดพ่วง, สุชาดา คุ่มสลด และ ฌปนกร เจี้ยวเห่ง. (2565). การเพิ่มรายได้วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตเกษตรปลอดภัย. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, 16(2), 60-77.
- ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์ และ ธรรมนูญ สะเทือนไพร. (2562). การประเมินผลลัพธ์และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนสำหรับงานบริการวิชาการแก่ชุมชน กรณีศึกษาโครงการสร้างองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมวิชาชีพแก่ชุมชน: การนวดเพื่อสุขภาพจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้ว. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 17(2), 118-125.
- มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. (2557). *คู่มือการบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน. (2565). *การพัฒนาหมู่บ้าน*. เพชรบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง. (2555). *กะเหรี่ยงตำบลสองพี่น้อง*. สืบค้นจาก <http://www.m-culture.in.th/album/view/169262>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง จังหวัดเพชรบุรี. (2564). *ตำบลสองพี่น้อง จังหวัดเพชรบุรี*. สืบค้นจาก http://www.tambongsongpeenong.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=63.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).